

aan te duiden: Uw blad is in Duitschland verboden en Uw redacteur is uit Berlijn gezet. Dat Uw blad deutschfeindlich was heb ik zelf reeds kunnen constateren tijdens den wereldoorlog [1914-1918, HV], toen ik hier in het land was.'

De hoofdredacteur antwoordde: 'Tijdens den wereldoorlog was ik nog geen hoofdredacteur, maar volgens de publieke opinie was de Maasbode destijds eerder pro-Duitsch dan anti-Duitsch gezind¹²). Hij was stellig pro-Oostenrijksch en ook na het tractaat van Versailles stond de Maasbode, evenals de geheele Nederlandsche pers eerder aan de zijde van Duitschland dan aan de zijde van de geallieerden. Dit bleek bij de verschillende samenkomsten over de uitvoering van het tractaat van Versailles te Rapallo, Spa, Londen, Den Haag enz. en van het Dawesplan en de Youngleening. 'U moet niet denken,' aldus de hoofdredacteur, 'dat wij hier in Nederland blinde bewonderaars waren van het tractaat van Versailles. Integendeel: In de Maasbode is het ooit genoemd een monument van economisch onverstand.'

'Aber seit 1933?' kwam de Hauptmann hier vinnig onderbreken. Toen begon het er iets bedenkelijker uit te zien. De hoofdredacteur antwoordde: 'Het is jammer, dat onze heele zaak verbrand is, anders zou ik U een kort artikel kunnen toonen, waarin ik aangaf onze houding tegenover het nationaal-socialisme. Dit geschiedde naar aanleiding van het verwijt der Duitsche pers aan de Nederlandsche, dat wij hier een anti-Duitsche hetze ontketenden. Kort en bondig heb ik toen aangegeven: wij hebben het niet tegen het Duitsche rijk of het Duitsche volk, niet tegen nationaal-socialisme inzooverre...'

Hier onderbrak de Hauptmann: 'Das ist alles eins. Tusschen Duitschland en het nationaal-socialisme mag U geen verschil maken.' De hoofdredacteur antwoordde dat dat voor niet-Duitschers niet aanstonds zoo duidelijk was en vervolgde: 'Wij hadden het niet tegen het nationaal-socialisme inzooverre dat een louterpolitieke beweging is. Motief: *de Kerk is niet principieel tegen een autoritair regeeringsvorm, maar wij hebben ons tegen het nationaal-socialisme verzet, inzooverre dit naar onze overtuiging in strijd kwam met de rechten en de belangen der katholieke kerk.*' [cursivering HV]¹³).

'Also', en de Hauptmann begon zijn dictaat aan den heer v.d. Pluym. Hij week echter tot twee keer toe van de verklaringen van de hoofdredacteur af, vermoedelijk met opzet om nadere verklaringen uit te lokken. Hij was te scherpzinnig om het niet beter te